

Powództwo o zasądzenie, lista wierzytelności w postępowaniu upadłościowym, interes prawny

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2019 r., III CZP 55/18

1. Uzyskanie przez powoda po wszczęciu postępowania tytułu egzekucyjnego w postaci wyciągu z zatwierdzonej przez sędziego komisarza listy wierzytelności skutkuje umorzeniem postępowania na podstawie art. 355 § 1 k.p.c.
2. W sytuacji, w której potrzeba udzielenia żądanej przez strony ochrony prawnej uległa dezaktualizacji, wydanie orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie o charakterze procesowym w postaci umorzenia procesu jest w pełni wystarczające dla uczynienia zadość prawu stron do sądu i rzetelnego procesu.

Anna Machnikowska

Uniwersytet Gdański
anna.machnikowska@ug.edu.pl
ORCID: 0000-0001-5338-4069

<https://doi.org/10.26881/gsp.2022.2.09>

Glosa

Wprowadzenie

Skierowane do rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego (SN) zagadnienie prawne brzmiało: „Czy uzyskanie przez powoda po wszczęciu postępowania cywilnego tytułu egzekucyjnego w postaci zatwierdzonej przez sędziego komisarza listy wierzytelności czyni zbędnym kontynuowanie postępowania cywilnego i wydanie wyroku, czy też jedynie świadczy o braku interesu prawnego w żądaniu udzielenia ochrony prawnej?” W dniu 18 stycznia 2019 r. Sąd Najwyższy w sprawie III CZP 55/18 podjął uchwałę, w której stwierdził: „Uzyskanie przez powoda po wszczęciu postępowania tytułu egzekucyjnego w postaci wyciągu z zatwierdzonej przez sędziego komisarza listy wierzytelności skutkuje umorzeniem postępowania na podstawie art. 355 § 1 k.p.c.”¹.

¹ Uchwała SN z 18.01.2019 r., III CZP 55/18, OSNC 2019, nr 9, poz. 90.

Głosowane orzeczenie ma istotne znaczenie dla identyfikacji pozycji interesu prawnego i jego relacji z przesłankami powództwa oraz z przyczynami umorzenia postępowania. Do zakończenia postępowania sąd wykorzystuje w judykacie argument udzielenia ochrony prawnej poza postępowaniem. Twierdzi, że ten przypadek spełnia kryteria osiągnięcia celu postępowania cywilnego. W konsekwencji, odnosi się także do treści prawa do sądu, w tym prawa do uzyskania rozstrzygnięcia merytorycznego. Glosator analizuje założenia teoretyczne i aksjologiczne tego stanowiska. Zgłasza do niego pewne zastrzeżenia. Część z nich ma związek z różnicą poglądów w doktrynie na temat statusu interesu prawnego², której w komentowanym orzeczeniu nie usunięto. Inne wątpliwości odnoszą się do praktyki procesowej, w tym ograniczenia dostępu wierzycieli do niektórych rodzajów ochrony prawnej. Sygnalizowana jest też kwestia sytuacji procesowej odpowiadających solidarnie dłużników, z których tylko wobec jednego lub kilku została ogłoszona upadłość.

Zasady określające styczność postępowania w sprawach o zasądzenie świadczenia z postępowaniem upadłościowym są elementem standardu ochrony wierzycieli – tym bardziej, że podejmują oni próby dywersyfikacji własnej aktywności prawnej. W poszukiwaniu skutecznej ochrony dla wymagalnych roszczeń przedsiębiorcy porównują i weryfikują różnorodne strategie procesowe i pozasądowe. Gdy to możliwe, korzystają z kilku równocześnie. W zależności od rodzaju i indywidualnych cech sprawy gospodarczej (w rozumieniu art. 458² k.p.c.³), mają dostęp do jednego lub większej liczby postępowań. Gdy przysługuje prawo wyboru, zainteresowanie skupia się na szacowanym okresie uzyskania tytułu egzekucyjnego oraz ewentualnej konieczności konkurowania z innymi wierzycielami. Szybkość działania oraz wejście w posiadanie dodatkowych środków prawnych wymiennie zwiększają szanse na zaspokojenie roszczeń. Ta zależność jest pochodną trzech okoliczności. Zatory płatnicze stanowią jeden z najpoważniejszych problemów obecnego obrotu gospodarczego, choć ustawodawca podejmuje starania by poprawić sytuację⁴. Od dawna również, w związku ze spowolnionym tempem postępowań sądowych notuje się największą przewlekłość

² M.in. K. Weitz, *Przyczyny odrzucenia pozwu*, „Polski Proces Cywilny” 2021, nr 1, s. 18–24; *idem*, *Charakter interesu prawnego jako przesłanki powództwa o ustalenie (art. 189 k.p.c.)*, „Przegląd Sądowy” 2018, nr 7, s. 36; Ł. Błaszczak, *Znaczenie interesu [w:] Sine ira et studio. Księga jubileuszowa dedykowana sędziemu Jackowi Gudowskiemu*, red. T. Ereciński, P. Grzegorzczak, K. Weitz, Warszawa 2016; s. 35–80; Ł. Błaszczak, E. Marszałkowska-Krześ, *Przymioty procesowe stron i uczestników postępowania nieprocesowego niezbędne do dochodzenia ochrony prawnej na drodze sądowej. Wybrane zagadnienia*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2015, t. 95, s. 11–29.

³ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2021 r., poz. 1805 ze zm.; dalej: k.p.c.; kodeks postępowania cywilnego).

⁴ Wg BIGInfoMonitor w 2019 r. – 49% przedsiębiorców oczekiwało na spłatę przeterminowanych należności, w sektorze usług transportowych i budowlanych wskaźnik ten wynosił ponad 60%. Tylko częściowo sytuacja uległa poprawie wraz z wejściem w życie przepisów skracających terminy regulacji należności i zmieniających rozkład ciężaru dowodu na poparcie tezy o nierażącej nieuczciwości dłużnika zalegającego z zapłatą ponad 60 dni – art. 11a ustawy z 19 lipca 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia zatorów płatniczych (Dz. U. poz. 1649), dotycząca m.in. ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2021 r., poz. 424).

w sprawach z udziałem przedsiębiorców. Statystyk nie poprawiła obszerna reforma Kodeksu postępowania cywilnego z listopada 2019 r.⁵, anonsowana hasłem usprawnienia oraz nowym postępowaniem odrębnym dla spraw gospodarczych⁶. Przegląd problemów dopełnia, nieprzekraczający dwudziestu procent, odsetek postępowań egzekucyjnych zakończonych odzyskaniem należności. Normalizacji nie sprzyja też stan epidemii COVID-19 oraz niektóre następstwa, wydanych wraz z nim, przepisów szczególnych⁷, pomimo że równocześnie postępuje upowszechnienie informatycznego wsparcia realizacji części usług publicznych, w tym w wymiarze sprawiedliwości⁸.

1. Interes prawny jako przesłanka powództwa a przyczyna umorzenia postępowania

W treści samej uchwały SN przywołano art. 355 § 1 k.p.c., natomiast w uzasadnieniu doprecyzowano podstawę umorzenia, odnosząc ją do zbędności wydania wyroku. Wyjaśniając uwarunkowania prawne, dla których zachodzą przesłanki umorzenia postępowania na tej właśnie podstawie w przypadku uzyskania tytułu egzekucyjnego w postępowaniu upadłościowym przez stronę postępowania zainicjowanego powództwem, w tym o zasądzenie świadczenia, Sąd Najwyższy dokonał krótkiego przeglądu stanowisk judykatury oraz jurysprudenencji. Odnosiły się one do cech interesu prawnego, które pozycjonują go w stosunku do kluczowych zagadnień postępowania cywilnego, począwszy od ogólnej przesłanki procesowej, poprzez przesłanki zasadności powództw, w tym powództwa o zasądzenie, na przyczynach umorzenia postępowania kończąc. Źródłem rozstrzygających argumentów była zarówno zarysowana

⁵ Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469).

⁶ A. Harla, *O właściwe rozumienie postulatu sprawności postępowania cywilnego (art. 6 § 1 KPC)* [w:] *Dostęp do ochrony prawnej w postępowaniu cywilnym*, red. K. Flaga-Gieruszyńska, R. Flejszar, E. Marszałkowska-Krześ, Warszawa 2021, s. 74–88. Dla spraw rejestrowanych w rep. C w 2020 r. średni czas postępowania to 14,8 mies. (zob. konferencja *Próba zapewnienia prawa do sądu w sprawach cywilnych w świetle ostatnich zmian ustrojowych i procesowych*, 18.06.2021 r., zorganizowana przez Katedrę Postępowania Cywilnego WPIA Uniwersytetu Śląskiego i Stowarzyszenia Sędziów Iustitia); dla spraw gospodarczych procesowych rep. GC w 2019 r. średni czas postępowania to ponad 15 mies., rosła też liczba spraw zaległych; zob. A. Łukaszewicz, *Sądy po zmianach nie działają szybciej*, Rzeczpospolita P z 13.06.2019 r., nr 137; zob. Wydział Statystycznej Informacji Zarządczej, Departament Strategii i Funduszy Europejskich Ministerstwa Sprawiedliwości; <https://isws.ms.gov.pl> [dostęp: 10.06.2020].

⁷ Szerzej: H. Izdebski, *Legislacja dotycząca COVID-19 i ustawowy nihilizm prawny* [w:] *Pandemia COVID-19 a prawa i wolności obywatela*, red. T. Gardocka, D. Jagiełło, Warszawa 2021, s. 29 i n.; M. Florczak-Wątor, *Niekonstytucyjność ograniczeń praw i wolności jednostki wprowadzonych w związku z epidemią COVID-19 jako przesłanka odpowiedzialności odszkodowawczej państwa*, „Państwo i Prawo” 2020, z. 12, s. 12–19.

⁸ Zob. J. Gołaczyński, S. Kotecka-Kral, *Elektronizacja pism procesowych, doręczeń i posiedzeń sądowych w postępowaniu cywilnym w okresie pandemii COVID-19*, „Polski Proces Cywilny” 2020, nr 4 s. 67 i n.

wcześniej tendencja orzecznicza⁹, jak i krytyczna analiza dotychczasowego dorobku doktryny przeprowadzona przez przedstawicieli współczesnej nauki prawa¹⁰.

Sąd Najwyższy wskazał trzy poglądy dotyczące związku między powództwem o zasądzenie świadczenia a interesem prawnym. Pierwszy z nich traktuje interes prawny w tym powództwie jako samoistną, merytoryczną przesłankę uwzględnienia powództwa, decydującą o jego zasadności. W konsekwencji, stwierdzenie istnienia lub braku interesu prawnego tak przy wnoszeniu powództwa, jak i w trakcie postępowania wymaga nie tylko aktualnej potrzeby uzyskania ochrony prawnej, np. w związku z wymagalnością jeszcze niezaspokojonego roszczenia, lecz również aktualnej potrzeby uzyskania owej ochrony w drodze zastosowania środka prawnego, z jakiego zdecydował się skorzystać wierzyciel – w tym przypadku działając jako powód w postępowaniu o zasądzenie świadczenia pieniężnego. Ten rodzaj postępowania sądowego powinien być dla powoda optymalnym rozwiązaniem prawnym z punktu widzenia całego systemu ochrony prawnej, w tym potencjalnego dostępu do innych środków udzielenia ochrony potrzebom czy roszczeniu powoda. Wówczas uzyskanie w innym postępowaniu tytułu egzekucyjnego pozbawia zasadności owo powództwo. Kontynuowanie postępowania z jego udziałem nie ma już cech efektywności, gdyż przejął ją inny mechanizm prawny. Tytuł egzekucyjny szybciej i taniej uruchomi przymusową realizację wierzytelności objętej równocześnie powództwem o zapłatę. Dlatego powództwo to powinno podlegać oddaleniu. Wydanie orzeczenia merytorycznego rozstrzygającego o wniesionym do tego postępowania żądaniu jest bezpośrednią pochodną, stanowienia przez interes prawny merytorycznej podstawy orzekania. Zdecydowało to o formie orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie. Natomiast o treści orzeczenia zdecydowało wygaszenie lub zdezaktualizowanie w toku postępowania interesu prawnego. Ten pogląd przyznaje interesowi prawnemu decydujące znaczenie.

W swoim drugim stanowisku SN przywołał nurt wypowiedzi jurysprudencji, który zmniejsza wagę interesu prawnego poprzez identyfikowanie go tylko w kategoriach „refleksu” zasadności powództwa. Takie pozycjonowanie interesu prawnego zmienia sytuację prawną powoda, zwiększając częściowo swobodę w korzystaniu z dostępnych w systemie środków prawnych. Zasadą pozostaje kierowanie roszczenia do jednego, najbardziej efektywnego postępowania. Uprawnione są jednak, wyjątkowo, odstępstwa, jeżeli w danym przypadku występują okoliczności wskazujące na potrzebę uzyskania ochrony w innym postępowaniu. Jedną z nich jest kwestionowanie udzielonej już ochrony prawnej lub czynienie tego w sposób osłabiający efektywność mechanizmu prawnego korzystającego zazwyczaj z pierwszeństwa. Literatura przedmiotu podaje przykład posiadania przez powoda aktu notarialnego, w którym dłużnik

⁹ M.in. postanowienie SN z 23.02.2001, II CKN 393/00, OSNC nr 11, poz. 162; postanowienie SN z 2.02.2006 r. II CK 391/05, niepubl.; postanowienie SN z 3.04.2008 r., II CSK 561/07, OSNC-ZD 2009, nr 2, poz. 38.

¹⁰ Treść uzasadnienia w istotnym zakresie nawiązuje do ustaleń A. Olasía, podejmowanych m.in. w odniesieniu do innego niż orzeczenia sądu tytułu egzekucyjnego, np. aktu notarialnego, w którym dłużnik poddał się egzekucji, zob. *idem*, *Umorzenie postępowania cywilnego*, Warszawa 2016, s. 323–332.

poddaje się egzekucji, lecz istnieje potrzeba uzyskania wyroku zasądającego wierzytelność objętą owym pozasądowym tytułem egzekucyjnym.

Na tle koncepcji łączących interes prawny, w różnym natężeniu, z zasadnością powództwa, obok wskazania oddalenia powództwa, jako prawidłowej podstawy działania w sytuacji utraty przymiotu interesu prawnego przez wniesione powództwo, została przedstawiona teza o możliwości skorzystania (gdy utrata ma charakter następczy) z umorzenia postępowania.

Trzecie, przytoczone przez SN stanowisko klasyfikuje interes prawny jako przesłankę procesową – dopuszczalności powództwa, także gdy mowa o powództwie o zasądzenie świadczenia. Rezultat tego zaszerogowania to odpowiednio: odrzucenie pozwu, gdy brak interesu prawnego jest pierwotny oraz – umorzenie postępowania z racji niedopuszczalności wydania wyroku, kiedy utrata ma charakter następczy.

Weryfikując prawidłowość naszkicowanych stanowisk doktryny, SN podzielił te z nich, które odmawiają uznania za umocowaną w systemie procesu cywilnego teorię łączącą następczą utratę interesu prawnego z umorzeniem postępowania, w sytuacji traktowania go jako przesłanki merytorycznej podstawy orzekania. Nie udzielił też poparcia dla poglądu pozycjonującego interes prawny jako przesłankę dopuszczalności. W pierwszym z wymienionych przypadków wskazał na niepoprawność łączenia skutków braku interesu prawnego z dwoma różnymi rodzajami orzeczeń: oddalenie powództwa – brak pierwotny; umorzenie postępowania – brak następczy. W odniesieniu do stanowiska traktującego utratę interesu prawnego jako podstawę niedopuszczalności wydania wyroku, SN powołał się na konsekwencje takiego założenia. Byłoby to bowiem pozostawienie drugiej z podstaw umorzenia postępowania – zbędności wydania wyroku, bez desygnatu. W tej kwestii wcześniej wypowiadała się doktryna, której część przedstawicieli uznała za niepotrzebną artykulację w treści normy art. 355 k.p.c. pojęcia zbędności wydania wyroku¹¹. Natomiast inni reprezentanci jurysprudencki przyjęli założenie racjonalności ustawodawcy i podjęli się rekonstrukcji przesłanek związanych z ową przyczyną umorzenia. Sąd Najwyższy przyłączył się do drugiego stanowiska.

W rezultacie, powołując się na przeprowadzoną identyfikację kryteriów pozycjonowania interesu prawnego względem powództw oraz przyjmując założenie, że istnieje treść dla unormowania tej podstawy umorzenia postępowania, która stanowi o zbędności wydania wyroku, SN powiązał interes prawny z ową podstawą umorzenia. Przeprowadził to, eksponując cel postępowania cywilnego, nie zaś bezpośredni związek z merytoryczną podstawą orzekania i zasadnością roszczenia o zapłatę¹².

Argumentem za zakończeniem postępowania oraz nadaniem orzeczeniu formy umorzenia postępowania, a zatem też poprzesztaniu na orzeczeniu o charakterze procesowym przemawia, zdaniem SN, fakt ukształtowania się nowego stanu ochrony prawnej powoda w momencie powstania tytułu egzekucyjnego w postępowaniu

¹¹ Zob. W. Broniewicz, *Umorzenie postępowania w procesie cywilnym* [w:] *Księga pamiątkowa ku czci K. Stefki*, Warszawa–Wrocław 1967, s. 40–42.

¹² Zob. uzasadnienie uchwały SN z 18.01.2019 r., III CZP 55/18, Legalis.

upadłościowym. W tej dacie nastąpiło udzielenie ochrony wierzytelności zgłoszonej w powództwie o zapłatę, choć poza procesem. Następstwem jest wygaśnięcie celu zainicjowanego przez powoda postępowania, ponieważ wyrażał się on w udzieleniu ochrony, która może być zrealizowana tylko poprzez orzeczenie co do istoty sprawy. Wraz z utratą aktualności dla udzielenia ochrony, zniesiony został także jej związek z prawem powoda do orzeczenia merytorycznego. Postanowienie o umorzeniu, ze względu na zbędność wydania wyroku, jest zatem konsekwencją podwójnego skutku, jaki nastąpił w sferze ochrony prawnej powoda-wierzyciela.

Odnosząc również należy, że SN kilkakrotnie przywoływał te poglądy doktryny, które niezależnie od przyporządkowania interesu prawnego do poszczególnych przesłanek oraz do jednej z podstaw umorzenia postępowania akcentowały konieczność stanowczej, procesowej reakcji na powstanie tytułu egzekucyjnego poza postępowaniem o zasądzenie świadczenia. Podkreślały one m.in. celowość zablokowania, z powodu ryzyka dla bezpieczeństwa obrotu, uzyskania przez wierzyciela, w odniesieniu do tej samej wierzytelności, dwóch tytułów egzekucyjnych. Przypominały także o założeniu jednotorowości dochodzenia roszczeń w postępowaniu cywilnym. Jego treścią jest nie tylko skorzystanie z jednego spośród kilku dostępnych środków prawnych, lecz także ustanowienie pierwszeństwa temu z nich, którego cechuje możliwi najwyższy stopień efektywności. Cecha ta jest opisywana poprzez mierniki kosztochłonności i „łatwości” dostępu do postępowania lub jego realizacji¹³. Uzyskanie tytułu egzekucyjnego powoduje, że wszystkie pozostałe postępowania przestają być efektywne. Dalzy ich byt mógłby nawet, w niektórych sytuacjach, spowodować szkody.

Odnosząc powyższą analizę do stanu faktycznego sprawy, w której przedstawiono zagadnienia prawne – postępowanie zainicjowane pozwem o świadczenie, w trakcie którego w postępowaniu upadłościowym ta sama dochodzona wierzytelność została wpisana na listę wierzytelności – Sąd Najwyższy stwierdził zbędność wydania wyroku o zasądzenie świadczenia, które jednocześnie zostało objęte innym tytułem egzekucyjnym.

2. Umorzenie postępowania o zasądzenie świadczenia wskutek uzyskania przez powoda wpisu na listę wierzytelności – uwarunkowania prawne

Obowiązujący stan prawny tylko w części szczegółowo normuje zagadnienie¹⁴, do którego odniósł się SN w uchwale z dnia 18 stycznia 2019 r. w sprawie III CZP 55/18.

Artykuł 174 § 1 ust 4 k.p.c. oraz art. 174 § 3 k.p.c. stanowią, że sąd zawiesza z urzędu postępowanie, jeżeli dotyczy ono masy upadłości i ogłoszono upadłość strony¹⁵,

¹³ W omawianej uchwale SN sam nie dokonuje takiego zaszeregowania, natomiast przywołuje – nie polemizując w owej części – poglądy, w których takimi miernikami efektywności się posłużono.

¹⁴ Zob. A. Jakubecki, F. Zedler, *Postępowanie upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2010.

¹⁵ O braku dokładnego określenia tej kwestii, lecz traktowanej jako oczywista, zob. P. Feliga [w:]

a następnie wzywa do udziału w sprawie syndyka¹⁶. Przyczyną jest utrata legitymacji procesowej przez stronę, której ogłoszono upadłość. Ustawodawca przewidział jednak ograniczenia dla kontynuowania postępowania rozpoznawczego z udziałem syndyka. Zgodnie z art. 145 ust. 1 pr. upadł.¹⁷, postępowanie sądowe w sprawie wszczętej przeciwko upadłemu – przed dniem ogłoszenia upadłości – o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości, może zostać podjęte przeciwko syndykowi tylko w przypadku, gdy w postępowaniu upadłościowym wierzytelność ta, po wyczerpaniu trybu określonego ustawą, nie zostanie umieszczona na liście wierzytelności¹⁸. Natomiast wpływ na byt zawieszono postępowania i związane z nim czynności umieszczenia dochodzonej w nim wierzytelności na liście wierzytelności nie są przedmiotem bezpośredniej regulacji.

Mając na względzie przywołane w uchwale SN powiązanie tytułu egzekucyjnego z zatwierdzoną listą wierzytelności, należy również wskazać art. 264 ust. 1 pr. upadł. O tytule egzekucyjnym, na podstawie którego wierzyciel może prowadzić postępowanie egzekucyjne przeciwko upadłemu mowa jest wówczas, gdy postępowanie upadłościowe zostało zakończone lub umorzone. Z tą datą wyciąg z listy wierzytelności, zatwierdzonej przez sędziego-komisarza na potrzeby postępowania upadłościowego staje się tytułem egzekucyjnym przeciwko upadłemu (z zastrzeżeniem art. 296 pr. upadł.). Przytoczonej normy nie stosuje w stosunku do wierzycieli, wobec których upadły nie był dłużnikiem osobistym.

W zależności od stopnia zaspokojenia wierzytelności w trakcie postępowania upadłościowego (co zostaje odnotowane w treści owego wyciągu z listy), wierzyciel dysponuje prawem egzekwowania całości lub części wierzytelności, jeżeli nie nastąpiło wcześniej pełne zaspokojenie zgłoszonej wierzytelności. Przed zakończeniem lub umorzeniem postępowania upadłościowego obecność wierzytelności na liście ma bezpośrednie znaczenie dla przebiegu postępowania upadłościowego oraz dla możliwości, odpowiednio, niepodejmowania zawieszono postępowania (wierzytelność na liście) albo podjęcia zawieszono postępowania, tym razem z udziałem syndyka (brak wierzytelności na liście).

Artykuł 264 ust. 2 i 3 pr. upadł. stanowi, że upadły może żądać ustalenia, że wierzytelność objęta listą wierzytelności nie istnieje albo istnieje w mniejszym zakresie, jeżeli nie uznał wierzytelności zgłoszonej w postępowaniu upadłościowym i nie zapadło co do niej jeszcze prawomocne orzeczenie sądowe. Natomiast po nadaniu wyciągowi z listy wierzytelności klauzuli wykonalności zarzut, że wierzytelność objęta listą wierzytelności nie istnieje, albo że istnieje w mniejszym zakresie, upadły może podnieść w drodze powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności.

System prawa handlowego, t. 6, *Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe*, red. A. Hrycaj, A. Jakubecki, A. Witosz, Warszawa 2020, s. 924.

¹⁶ Przytoczono tylko fragment przepisu odnoszony do tematu glosy.

¹⁷ Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r., poz. 1228 ze zm.; dalej: pr. upadł.; prawo upadłościowe).

¹⁸ Zob. P. Janda, *Wpływ ogłoszenia upadłości na toczący się proces cywilny – wybrane zagadnienia*, „Przeгляд Sądowy” 2017, nr 4, s. 64–72.

3. Wpływ uchwały Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2019 r. na orzecznictwo sądów powszechnych

Teza i uzasadnienie uchwały SN znajdują odniesienie w orzecznictwie sądów powszechnych, gdy dochodzona pozwem o świadczenie wierzytelność zostaje, równolegle, umieszczona na liście wierzytelności zatwierdzonej przez sędziego-komisarza. Wskazanie przesłanki umorzenia w postaci zbędności wydania wyroku wraz z fragmentem stanowiska o potrzebie uniknięcia stanu prawnego, w którym wierzyciel będzie w posiadaniu dwóch tytułów egzekucyjnych, są powtarzane za Sądem Najwyższym *in extenso*. Ta część uzasadnień orzeczeń sądów powszechnych nie jest rozbudowywana. Gdy mowa o interesie prawnym w umarzanym postępowaniu, uznawany jest on za już nieistniejący w dacie otrzymania wyciągu z zatwierdzonej listy wierzytelności, z uwagi na uzyskanie ochrony prawnej poprzez ów tytuł egzekucyjny. Jednak z treści pozostałych informacji zawartych w uzasadnieniach postanowień o umorzeniu wynika jedynie data przedłożenia, a następnie zatwierdzenia listy wierzytelności wraz z odnotowaniem, że lista ta jest prawomocna. Ze względu na zasady postępowania upadłościowego, mowa tu o prawomocności w ujęciu formalnym. Nie ma informacji o dacie zakończenia, ewentualnie o umorzeniu postępowania upadłościowego¹⁹. Tym samym brak ustalenia, czy powód uzyskał zaspokojenie roszczenia z masy upadłości lub czy dysponuje już rzeczywiście tytułem egzekucyjnym w postaci wyciągu z zatwierdzonej listy.

Warto w tym miejscu odnotować, że w części spraw występuje po stronie pozwanych kilka podmiotów, odpowiadających solidarnie, lecz tylko jeden z nich, lub kilka, objętych jest postępowaniem upadłościowym. Wówczas wydanie postanowienia o umorzeniu postępowania następuje tylko wobec nich, co może istotnie różnicować nie tylko prawną, lecz również faktyczną odpowiedzialność. Występujące w tych sprawach stany faktyczne to czasem także historia próby uniknięcia odpowiedzialności wobec wierzycieli. To m.in. poprzedzające postępowanie upadłościowe i postępowanie o zasądzenie świadczenia, różnorodne przekształcenia podmiotowe, w tym ze spółek osobowych w spółki kapitałowe prawa handlowego oraz czynności dokonywane pod różnymi tytułami, których skutek jest następnie kwestionowany z racji rozbieżności między poszczególnymi z użytych sformułowań, np. w odniesieniu do przejęcia długu i umów nowacyjnych. Nadal też notowane są postępowania, w których kwestionowany jest wpływ ogłoszenia upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej, na zdarzenia prawne z nią związane, w tym egzekwowanie zaległych lub nienależnie pobranych należności.

¹⁹ Zob. m.in. postanowienie SO w Łodzi z 24.02.2021 r., VIII U 2516/20, Legalis; wyrok SA w Poznaniu z 14.02.2019 r., I ACa 884/18, Legalis.

4. Stanowisko jurysprudencji

Przywołana uchwała SN została zaimplementowana do nauki prawa w tym znaczeniu, że bywa imiennie wskazywana. Część doktryny nie podziela jednak jej treści w odniesieniu do formy zakończenia postępowania – umorzenie, które ma nastąpić wraz z zatwierdzeniem listy wierzytelności. Należy mieć na uwadze, że poglądy przedstawione w uchwale były już znane doktrynie²⁰, natomiast wówczas utrzymywała się różnica stanowisk co do pozycjonowania interesu prawnego, a wraz z nim – formy zakończenia postępowania, gdy interes ten przestaje być aktualny. Obecnie część przedstawicieli jurysprudencji także przedstawia tę kwestię z częściowo odmiennej perspektywy. Przy omawianiu przyczyn zawieszenia spowodowanych ogłoszeniem upadłości odnotowywana jest możliwość umorzenia postępowania wobec zbędności wydania wyroku, z wyjątkiem przypadku podjęcia postępowania spowodowanego odmową wciągnięcia dochodzonej wierzytelności na listę wierzytelności²¹. Natomiast w odniesieniu do uzyskania tytułu egzekucyjnego, w tym zarówno aktu notarialnego, w którym dłużnik poddał się egzekucji, jak i sytuacji, gdy powód dysponuje wyciągiem z listy wierzytelności, odmawia się skutku w postaci umorzenia postępowania²². Są też wypowiedzi bezpośrednio oceniające omawiane orzeczenie SN jako prezentujące błędny pogląd. Argumentem jest teza o wadliwym pozycjonowaniu w nim interesu prawnego, który identyfikowany jest wtedy jako uzyskanie wyroku zasądzającego, co powinno, uznając utratę owego interesu, skutkować oddaleniem powództwa²³. Dodatkowa uwaga dotyczy umożliwienia powodowi samodzielnego cofnięcia powództwa, zanim, wobec jego bezczynności, nastąpi wydanie wyroku oddalającego powództwo.

Reprezentowane są również poglądy zbieżne z glosowaną uchwałą SN z dnia 18 stycznia 2019 r. Wskazuje się w nich bezcelowość kontynuowania postępowania z powodu uzyskania ochrony prawnej w innym postępowaniu, co w kontekście merytorycznego rozstrzygnięcia o żądaniu powoda powinno zakończyć się oddaleniem powództwa. Z racji ekonomii procesowej oraz istnienia instytucji procesowej odnoszącej umorzenie postępowania także do zbędności wydania wyroku, należy jednak skorzystać właśnie z postanowienia o umorzeniu postępowania.

W tej grupie wypowiedzi zgłoszono natomiast wątpliwość, czy wskazanie umorzenia postępowania ma jednoznaczne umocowanie w obowiązujących przepisach prawnych. Uznając brak takiej podstawy, zgłoszono postulat stosownej nowelizacji przepisów²⁴. Druga uwaga zawarta w tym samym stanowisku, podkreśla ryzyko przed-

²⁰ A. Jakubecki, *Zawieszenie postępowania ze względu na ogłoszenie upadłości oraz otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego w stosunku do strony procesu cywilnego* [w:] *Sine ira et studio...*, s. 187; S. Gurgul, *Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, Warszawa 2016, s. 389, s. 613–614.

²¹ A. Jakubecki, *Komentarz do art. 174* [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 1, Artykuły 1–366, red. T. Wiśniewski, Warszawa 2021, s. 789.

²² A. Jakubecki, *Komentarz do art. 174...*, s. 1490.

²³ I. Kunicki, *Komentarz do art. 355* [w:] *Kodeks postępowania cywilnego*, t. 2, red. A. Marciniak, Warszawa 2019, s. 977.

²⁴ Zob. P. Wrzaszcz, *Lista wierzytelności a umorzenie postępowania sądowego. Glosa do uchwały*

wczesnego umorzenia lub podjęcia zawieszonoego postępowania ze względu na fakt samego umieszczenia wierzytelności na liście zatwierdzonej przez sędziego komisarza. W tej kwestii niezbędne jest staranne ustalenie – przed wydaniem stosownego postanowienia – stanu prawnego, w jakim znajduje się postępowanie upadłościowe, w którym dochodzona w postępowaniu o zasądzenie świadczenia wierzytelność znajduje się na zatwierdzonej liście wierzytelności. Do momentu zakończenia lub umorzenia postępowania upadłościowego możliwa jest bowiem zmiana treści listy wierzytelności w rozumieniu zarówno jej zaskarżenia (sprzeciw), jak i uzupełnienia.

Pominięcie tej okoliczności może skutkować nieuzasadnionym umorzeniem postępowania wobec wierzytelności wprowadzonej na listę w dacie postanowienia o umorzeniu zawieszonoego postępowania, lecz ostatecznie z listy usuniętej²⁵. Wówczas, pomimo treści art. 145 ust. 1 pr. upadł., nie będzie możliwe kontynuowanie pierwotnego postępowania. Pojawi się konieczność wniesienia nowego powództwa, z zastrzeżeniem ewentualnych skutków przedawnienia roszczenia, co w stosunkach gospodarczych należy stale mieć na względzie. Odmienny skutek, w postaci dwóch tytułów egzekucyjnych, może z kolei powstać, gdy nieobecność wierzytelności na liście była przejściowa, lecz w międzyczasie podjęto zawieszono postępowanie z udziałem syndyka i wydano wyrok. Za odroczeniem umorzenia przemawia także przypadek częściowego zaspokojenia wierzytelności w postępowaniu upadłościowym, co może stanowić z kolei podstawę do oddalenia powództwa w tej części, w której nastąpiło już zaspokojenie²⁶.

5. O interesie prawnym w powództwie o zasądzenie uwag jeszcze kilka

Odnosząc się do treści glosowanej uchwały SN z dnia 18 stycznia 2019 r. i poprzedzającego ją oraz następczego stanowiska doktryny, uprawnione jest poczynienie kilku uwag. Pierwsza ma w podstawie pragmatyzm. Poprzestanie, przez sąd prowadzący postępowanie o zasądzenie świadczenia, na ustaleniu faktu zatwierdzenia samej listy wierzytelności, nie wyczerpuje przesłanki, na którą powołuje się SN oraz ta część doktryny, która wskazuje m.in. na jednotorowość postępowania cywilnego. Utożsamia ona sytuację, w jakiej znajduje się wówczas powód z uzyskaniem żądanej ochrony prawnej, choć w innym postępowaniu. Założeniem zbyt daleko idącym jest jednak twierdzenie, że efektywność dostępnej powodowi drogi ochrony prawnej zmieniła lokalizację. Tak nie zawsze jest – gdy powód nie uzyskał jeszcze pełnego zaspokojenia z masy upadłości lub gdy jego wierzytelność jest na zatwierdzonej liście, lecz powód nie dysponuje dokumentem, który zgodnie z prawem stanowi tytuł egzekucyjny, ponieważ postępowanie upadłościowe jeszcze trwa. Istnieje prawdopodobieństwo, że

Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2019 r., sygn. akt III CZO 55/18, „Studia Prawnicze KUL” 2019, nr 2, s. 335–330.

²⁵ *Ibidem*, s. 335–330.

²⁶ *Ibidem*, s. 337.

zmiana, na którą powołuje się SN, nastąpi w sposób trwały, lecz jeżeli wystąpią inne okoliczności, w momencie gdy postępowanie o zasądzenie świadczenia będzie już umorzone, powstałe skutki zniweczą ochronę udzieloną w postępowaniu upadłościowym. Ryzyko to uzasadnia wstrzymanie się z postanowieniem o umorzeniu postępowania w sprawie zainicjowanej powództwem o świadczenie.

Drugie uwaga wynika z rozłożenia akcentów w uzasadnieniu konieczności zakończenia postępowania w momencie uzyskania tytułu egzekucyjnego. Faktem jest treść art. 145 pr. upadł., która istotnie zawęża możliwości kontynuowania postępowania. Jako argument umorzenia postępowania podnoszona jest też nieefektywność dalszego postępowania i jego bezzasadność wywodzona z konieczności zablokowania powstania dwóch tytułów egzekucyjnych do tej samej wierzytelności. Można jednak poczynić spostrzeżenie, że czym innym jest podwójne zaspokojenie, czyli uzyskanie nienależnego świadczenia czy też bezpodstawnego wzbogacenia, a czym innym – posiadanie dwóch tytułów, z których tylko jeden zostanie zrealizowany. Istnieje w obecnym systemie prawa, w tym poprzez wykorzystanie systemów teleinformatycznych, dostatecznie wiele zabezpieczeń, by jedna wierzytelność, pomimo dwóch tytułów, nie została podwójnie zrealizowana. Tym samym racje powołujące się na bezpieczeństwo obrotu prawnego powinny jednak silniej niż dotąd uwzględniać także dopuszczalność przypadków istnienia wobec tej samej wierzytelności dwóch, lecz wykonywania jednego tytułu egzekucyjnego.

Związane z tym zagadnieniem jest również utrzymujące się przekonanie wśród części przedstawicieli nauk prawnych, że dostęp do sądu oraz innych mechanizmów uzyskiwania ochrony prawnej należy, w pewnym kontekście, reglamentować²⁷. Taką zależność widać wyraźnie, gdy bez względu na konkretne przyporządkowanie interesu prawnego do poszczególnych przesłanek materialnych²⁸, jurysdykcyjnych²⁹ i procesowych³⁰, część sytuacji faktycznych kwalifikowana jest jako utrata interesu prawnego. Tymczasem, niektóre z nich, gdy powód ma wolę kontynuowania procesu lub jego zainicjowania (przy powództwie o ustalenie), nie stanowią przejawu nieracjonalnego działania lub nadużycia prawa, którym należy zapobiegać. Z kolei przy założeniu jednotorowości postępowania, w tej interpretacji, na jaką wskazał SN, niektóre potrzeby prawne przesuwane są faktycznie poza dostęp do ochrony prawnej. Warto zatem otworzyć, pomimo nadmiaru spraw wpływających do postępowania cywilnego, system prawny na niektóre roszczenia, którym dziś odmawia się prawa do powództwa np. o ustalenie, twierdząc, że korzystniejsze jest dla nich powództwo o zasądzenie lub poprzestając na wskazaniu, że nie legitymują się interesem prawnym wymaganym przy

²⁷ Szerzej: A. Olaś, *Umorzenie procesu cywilnego*, Warszawa 2016, s. 328–329; A. Gołąb, *Umorzenie postępowania w procesie cywilnym*, Warszawa 2020, s. 236–239, s. 257–263.

²⁸ Zob. A. Góra-Błaszczkowska, *Wyroki i nakazy zapłaty [w:] System Prawa Procesowego Cywilnego*, red. T. Erciński, t. 2, cz. 2, *Postępowanie procesowe przed sądem pierwszej instancji*, red. T. Wiśniewski, Warszawa 2016, s. 624.

²⁹ Szerzej: W. Broniewicz, *Warunki uwzględnienia*, „Państwo i Prawo” 2003, z. 3, s. 34–35.

³⁰ Zob. K. Weitz, *Charakter interesu prawnego jako przesłanki powództwa o ustalenie (art. 189 k.p.c.)*, „Przeгляд Sądowy” 2018, nr 7–8, s. 26–28.

art. 198 k.p.c., a jednocześnie przemilczając, że w porządku prawnym nie są dla nich dostępne inne powództwa.

Rozstrzygające powinno być w tej kwestii znaczenie przypisywane interesowi prawnemu w realizacji konstytucyjnego prawa do sądu³¹. Nie w każdej sprawie efektywność postępowania identyfikowana jako wymagająca mniejszych nakładów jest wartością, z której w równym stopniu korzysta i powód, i wymiar sprawiedliwości.

Ostatnie uwagi dotyczą obecnego stanu dyskusji nauki prawa nad statusem interesu prawnego. Jest on identyfikowany przy powództwach każdego rodzaju³², choć ustawodawca odwołał się do niego jedynie przy powództwie o ustalenie – art. 189 k.p.c. i nie wymienił go jako ogólnej przesłanki procesowej. Natomiast jurysprudenca, zgodna co do cech interesu prawnego, rozumianego jako przejaw obiektywnej, aktualnej, koniecznej, konkretnej, usankcjonowanej przez prawo potrzeby uzyskania ochrony prawnej za pośrednictwem postępowania, nadal nie ustaliła wspólnego stanowiska pozycjonującego interes prawny w odniesieniu do przesłanek materialnoprawnych i przesłanek procesowych³³.

W niektórych poglądach, podzielając wątpliwości co do obecnego pozycjonowania interesu prawnego, uznaje się jednak za zbyt daleko idące umiejscowienie go wśród przesłanek procesowych. Inne wypowiedzi dowodzą, że postulowana zmiana traktowania statusu interesu prawnego ma funkcjonalne umocowanie w systemie postępowania cywilnego, lecz przyznają również, że pożądana byłaby dla jej umocowania odpowiednia nowelizacja przepisów³⁴. Natomiast analizując odrzucenie pozwu w przypadku stwierdzenia nieobecności interesu prawnego, a gdy ten brak ma charakter następczy – umorzenie postępowania³⁵, dostrzega się, że to rozwiązanie stwarza

³¹ Zależność tę podkreśla judykatura, początkowo wskazując obecność interesu prawnego przy każdym z rodzajów powództw, a po 1989 r. dołączając do elementów prawa procesowego także konstytucyjne prawo do sądu. Tendencje te ilustrują orzeczenia SN na przestrzeni dziesięcioleci, m.in.: uzasadnienia uchwał SN: z 17.12.1960 r., I Co 24/60, OSNCK 1961, nr 3, poz. 62 oraz z 15.01.1997 r., III CZP 126/96, Legalis; uzasadnienie wyroku SN z 1.04.2004 r., II CK 125/03, Legalis.

³² Zob. T. Rowiński, *Interes prawny*, s. 20; zob. Ł. Błaszczak, *Znaczenie interesu [w:] Sine ira et studio...*, s. 72; uzasadnienie uchwały SN z 16.12.1971 r., III CZP 79/71, Legalis – o możliwości ustalenia istnienia instytucji interesu prawnego w drodze wykładni przepisów, w tym tworzących podstawy poszczególnych rodzajów powództw.

³³ Część doktryny prezentuje odmienne stanowisko o tym, że interes prawny nie przynależy do przedmiotu sporu, zob. K. Weitz, *Charakter interesu prawnego...*, s. 27. Różnica opinii dotyczy także pozycjonowania interesu prawnego względem istoty powództwa. Zob. polemika na tle stanowiska, czy interes prawny jest np. w powództwie o ukształtowanie „refleksem zasadności roszczenia”, jak wskazuje T. Rowiński, lub „odbiciem” owej zasadności – zob. P. Osowy, *Powództwa o ukształtowanie stosunku prawnego*, Warszawa 2015, s. 106 oraz przypis 229; czy jednak funkcjonuje na jednoznacznych zasadach – jest albo go nie ma w treści powództwa: zob. Ł. Błaszczak, *Znaczenie interesu [w:] Sine ira et studio...*, s. 64; zob. też: A. Góra-Błaszczkowska [w:] *System Prawa Procesowego Cywilnego...*, Warszawa 2016, s. 701–703.

³⁴ M.in. K. Weitz, *Przyczyny odrzucenia pozwu...*, s. 18–24; K. Weitz, *Charakter interesu prawnego...*, s. 7–36; Ł. Błaszczak, *Znaczenie interesu [w:] Sine ira et studio...*, s. 49, s. 67, s. 80. Autor postuluje, by interes prawny został skodyfikowany jako jedno z kryteriów poszukiwania ochrony prawnej na drodze postępowania cywilnego; Ł. Błaszczak, E. Marszałkowska-Krześ, *Przemyoty procesowe stron...*, s. 11–29.

³⁵ Zob. K. Weitz, *Charakter interesu prawnego...*, s. 22.

ryzyko dla gwarancji prawa do sądu. Dlatego rozważa się też utrzymanie dotychczasowej praktyki sądowej pomimo wątpliwości natury teoretycznoprawnej.

Literatura

- Błaszczak, Ł. *Znaczenie interesu prawnego w poszukiwaniu ochrony prawnej w procesie cywilnym na przykładzie poszczególnych powództw*, Warszawa 2017.
- Błaszczak Ł., E. Marszałkowska-Krześ E., *Przymioty procesowe stron i uczestników postępowania nieprocesowego niezbędne do dochodzenia ochrony prawnej na drodze sądowej. Wybrane zagadnienia*, *Studia Prawno-Ekonomiczne* 2015, t. 95.
- Broniewicz W., *Interes prawny przy powództwie o zasądzenie*, ZNUŁ 1964, nr 37.
- Broniewicz W., *Warunki uwzględnienia powództwa*, „Państwo i Prawo” 2003, z. 3.
- Broniewicz W., *Umorzenie postępowania w procesie cywilnym* [w:] *Księga pamiątkowa ku czci K. Stefki*, Warszawa–Wrocław 1967.
- Florczak-Wątor M., *Niekonstytucyjność ograniczeń praw i wolności jednostki wprowadzonych w związku z epidemią COVID-19 jako przesłanka odpowiedzialności odszkodowawczej państwa*, „Państwo i Prawo” 2020, z. 12.
- Gurgul B., *Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, Warszawa 2016.
- Gołaczyński J., Kotecka-Kral S., *Elektronizacja pism procesowych, doręczeń i posiedzeń sądowych w postępowaniu cywilnym w okresie pandemii COVID-19*, „Polski Proces Cywilny” 2020, nr 4.
- Gołąb A., *Umorzenie postępowania w procesie cywilnym*, Warszawa 2020.
- Góra-Błaszczkowska A., *Wyroki i nakazy zapłaty* [w:] *System Prawa Procesowego Cywilnego*, red. T. Ereciński, t. 2, cz. 2, *Postępowanie procesowe przed sądem pierwszej instancji*, red. T. Wiśniewski, Warszawa 2016.
- Izdębski H., *Legislacja dotycząca COVID-19 i ustawowy nihilizm prawny* [w:] *Pandemia COVID-19 a prawa i wolności obywatela*, red. T. Gardocka, D. Jagiełło, Warszawa 2021.
- Jakubecki A., Zedler F., *Postępowanie upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2010.
- Jakubecki A., *Zawieszenie postępowania ze względu na ogłoszenie upadłości oraz otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego w stosunku do strony procesu cywilnego* [w:] *Sine ira et studio. Księga jubileuszowa dedykowana sędziemu Jackowi Gudowskiemu*, red. T. Ereciński, P. Grzegorzczak, K. Weitz, Warszawa 2016.
- Janda P., *Wpływ ogłoszenia upadłości na toczący się proces cywilny – wybrane zagadnienia*, „Przeгляд Sądowy” 2017, nr 4.
- Kunicki I., *Komentarz do art. 355* [w:] *Kodeks postępowania cywilnego*, t. 2, red. A. Marciniak, Warszawa 2019.
- Osowy P., *Powództwa o ukształtowanie stosunku prawnego*, Warszawa 2015.
- Olaś A., *Umorzenie procesu cywilnego*, Warszawa 2016.
- Rowiński T., *Interes prawny w procesie cywilnym i postępowaniu nieprocesowym*, Warszawa 1971.
- Weitz K., *Charakter interesu prawnego jako przesłanki powództwa o ustalenie (art. 189 k.p.c.)*, „Przeгляд Sądowy” 2018, nr 7–8.
- Weitz K., *Przyczyny odrzucenia pozwu*, „Polski Proces Cywilny” 2021, nr 1.
- Wrzaszcz P., *Lista wierzytelności a umorzenie postępowania sądowego. Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2019 r., sygn. akt III CZO 55/18*, „Studia Prawnicze KUL” 2019, nr 2.

Streszczenie

Anna Machnikowska

Powództwo o zasądzenie, lista wierzytelności w postępowaniu upadłościowym, interes prawny

Glosowane orzeczenie ma istotne znaczenie dla identyfikacji pozycji interesu prawnego i jego relacji z przesłankami powództwa oraz z przyczynami umorzenia postępowania. Do zakończenia postępowania wykorzystuje się w nim argument udzielenia ochrony prawnej poza postępowaniem. Twierdzi się, że ten przypadek spełnia kryteria osiągnięcia celu postępowania cywilnego. W konsekwencji, sąd odnosi się także do treści prawa do sądu, w tym prawa do uzyskania rozstrzygnięcia merytorycznego. Glosator analizuje założenia teoretyczne i aksjologiczne tego stanowiska. Zgłasza do niego pewne zastrzeżenia. Część z nich ma związek z różnicą poglądów w doktrynie na temat statusu interesu prawnego, której komentowane orzeczenie nie usunęło. Inne odnoszą się do praktyki procesowej, w tym ograniczenia dostępu wierzycieli do niektórych rodzajów ochrony prawnej. Sygnalizowana jest też kwestia sytuacji procesowej odpowiadających solidarnie dłużników, z których tylko wobec jednego lub kilku została ogłoszona upadłość.

Słowa kluczowe: umorzenie postępowania; interes prawny; zbędność wydania wyroku; powództwo o zasądzenie; postępowanie upadłościowe.

Summary

Anna Machnikowska

Action for Adjudication, List of Claims in Bankruptcy Proceedings, Legal Interest

The commented judgement is important for identifying the position of the legal interest and its relationship with the grounds of the claim and the reasons for discontinuation of the proceedings. To conclude the proceedings, the author uses the argument of granting legal protection outside the proceedings. She maintains that this case meets the criteria for achieving the objective of the civil proceedings. Consequently, she also refers to the content of the right to a fair trial, including the right to obtain a substantive decision. The author analyzes the theoretical and axiological assumptions of this position. She has some reservations about it. Some of them are related to the difference of views in the doctrine on the status of a legal interest, which was not removed by the commented judgment. Others relate to procedural practice, including limiting creditors' access to certain types of legal protection. The issue of the procedural situation of debtors jointly and severally liable, of which only one or several has been declared bankrupt, is also signaled.

Keywords: discontinuance of proceedings; legal interest; unnecessary of issuing a judgment; action for adjudication, bankruptcy proceedings.